

Tegen de schenen schoppen, en dan verbinden

Zelden zijn verenigingen populairder dan wanneer de gemeenteraadsverkiezingen in aantocht zijn. Politici verdringen zich om te dingen naar hun gunsten. Is zo'n stembusgang een ideaal moment voor sociaal-culturele organisaties om te wegen op toekomstige beleidskeuzes? Welke stem hebben zij eigenlijk in deze tijden van schreeuwers en socialemediaprovocateurs? Wij vroegen het aan twee politieke veelvraters, die beide kanten van de medaille kennen: **Tarik Fraihi**, politiek directeur bij Groen, en **Sammy Mahdi**, voorzitter van Jong CD&V.

Tarik Fraihi is gepokt en gemazeld in het sociaal-cultureel werk. Hij was actief bij FMDO, de federatie van sociaal-culturele verenigingen van mensen met een migratieachtergrond, en hij richtte de interculturele beweging KifKif op. Hij is ook voorzitter van het Vermeylenfonds en politiek directeur van Groen. Sammy Mahdi dook vrijwel meteen de politiek in, als parlementair medewerker en voorzitter van de Molenbeekse afdeling van CD&V. Hij is nu voorzitter van Jong CD&V. Welke strategieën raden zij sociaal-culturele organisaties aan de vooravond van de gemeenteraadsverkiezingen aan?

Sammy Mahdi, u bent een geboren Brusselaar en studeerde aan de VUB. De VUB is ook de alma mater van Tarik Fraihi. Jullie zijn beiden uitgesproken opiniemakers, tegen de stroom in. Zit dat bij de VUB in het water?

Tarik Fraihi: "Mijn eerste les was bij Hubert Dethier, de befaamde filosoof. 'Wat is filosofie?' vroeg die. 'Tegen de stroom ingaan, koste wat kost.' Ook als dat je op de brandstapel doet belanden. Je analyseert en je komt tot een

gedachte in je hoofd en daar ga je voor, desnoods tegen de stroom in. Ik zit hier juist, wist ik. Dat ga ik doen: durven tegen de stroom in te gaan als het moet."

Sammy Mahdi: "Het is vooral eigennuttig zijn, of het nu tegen de stroom in is of met de stroom mee. Wat ik geleerd heb aan de VUB is de emanciperende kracht die kan uitgaan van een universiteit. Zeker een universiteit als de VUB die al heel divers was toen ik er studeerde, en die alleen diverser is geworden. Ik heb gezien welk effect dit had op veel van mijn vrienden, die allemaal hun eigen socioculturele en economische achtergrond hadden en die toch allemaal zichzelf konden zijn, op hun manier."

Tarik Fraihi: "Dat vrije denken aan de VUB was voor mij belangrijk. Kritisch durven zijn, je eigen gedachten vormen. Dat is een heel belangrijke

**SAMMY MAHDI (CD&V)
EN TARIK FRAIHI (GROEN)
OVER DE DUBBELE ROL
VAN HET MIDDENVELD**

les geweest, ook voor nadien: denk vooral na voor je iets doet of zegt.”

Kritisch denken, het is ook een wezenlijk element van het sociaal-cultureel volwassenenwerk. Welke rol kunnen deze organisaties spelen de komende maanden, in de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen, en met de Vlaamse verkiezingen op de hiel van die stembusgang? Welke strategie zouden jullie aanraden?

Tarik Fraihi: “Wat sociaal-cultureel werk altijd heeft gedaan, is verbinden. Mensen samenbrengen en in beweging zetten. Dat is belangrijk. Bij sociale en maatschappelijke thema’s zoals vluchtelingen of luchtkwaliteit, speelt het sociaal-cultureel werk een voortrekkersrol. Je ziet dat mensen zich spontaan organiseren, maar telkens kan het sociaal-cultureel werk ook een mobiliserende en verbindende factor zijn. Die maatschappelijke rol zorgt voor meer beschaving in de samenleving.”

Sammy Mahdi: “Er komen belangrijke maanden aan voor verenigingen, want de rollen zijn tijdelijk omgedraaid. Alle politieke partijen dingen nu naar hun steun. Ze willen overal mee op de foto om die te kunnen delen op Facebook. ‘Laat dat niet gebeuren zonder daar iets aan te koppelen’: dat is mijn boodschap aan de verenigingen. Presenteer politici die jouw steun vragen jouw lijstje met vijf voorstellen die je wil ondersteund zien, neem een foto met de politicus die ze onderschrijft en zet dat op Facebook. Dan kan je ze daar nadien nog op aanspreken. Want na

de verkiezingen zijn de rollen weer omgedraaid en zijn al die mooie beloftes verdwenen. Daarnaast moeten ze zeker aan agendasetting doen. Sommige politieke partijen zijn beter dan andere in het bepalen van de thema’s van vandaag. Ook al krimpt de vluchtelingenstroom, toch gaat het alleen daarover, en niet over andere thema’s die minstens even belangrijk zijn. Het sociaal-cultureel middenveld moet en kan die naar voor schuiven, vanuit een oprechtheid die politieke partijen niet altijd hebben.”

Dus eigenlijk zegt u: ‘help ons, politici, andere thema’s aan bod te laten komen, los van de waan van de dag’.

Sammy Mahdi: “Met alle respect voor de politiek, maar als er één actor is die weet wat er leeft bij de bevolking, dan is dat het middenveld. Jullie zijn het best geplaatst om die thema’s naar boven te laten komen. Wanneer ik tijdens huisbezoeken de vraag stel wat er volgens mensen moet gebeuren, komen er al totaal andere thema’s bovendrijven dan degene waar ik elke dag mee in aanraking kom.”

Welke thema’s duiken dan op tijdens de huisbezoeken?

Sammy Mahdi: “Luchtkwaliteit leeft enorm. Vereenzaming is een gigantisch probleem. De verstedelijking die uitdagingen met zich meebrengt. Mensen die al veertig jaar in het oude Vilvoorde wonen en die hun gemeente en hun burens zien veranderen. Dan kunnen wij als politici wel zeggen dat mensen moeten buiten komen en elkaar moeten

“Misschien ben ik naïef, maar ik ben ervan overtuigd dat je mensen altijd kunt samenbrengen, ook lijken ze het in het begin totaal oneens te zijn”

SAMMY MAHDI

leren kennen. Wij kunnen helpen een bepaalde richting uit te zetten. Maar uiteindelijk moet het middenveld ervoor zorgen dat burens bij elkaar worden gebracht en dat mensen in beweging komen. Ik zie in Vilvoorde veel jongeren die iets willen doen, die zich willen nuttig maken maar ze weten niet hoe ze aan de slag kunnen gaan. En naar de verenigingen in de parochiezalen zal je die niet krijgen.”

Tarik Fraihi: “Absoluut. Maar de politieke wereld is ook wel meer dan politieke partijen en parlementen. Er zijn verschillende instellingen, organisaties en instituten die ook aan politiek doen. Als je gewoon kiest om inkopen te doen in de supermarkt of bij de groenteboer in de wijk, maak je een politieke keuze. Als je vijftig euro geeft aan een dakloze, is dat een politieke daad. Het sociaal-cultureel middenveld moet zich ervan bewust zijn dat ze ook een zwaar politiek gewicht kunnen hebben – niet alleen vlak voor de verkiezingen, maar continu. Politieke partijen moeten wat er leeft in de maatschappij politiek vertalen, maar het middenveld kan beïnvloeden, mensen in beweging zetten, thema’s op de agenda plaatsen. Oplossingen bieden ook. Want dat zien we ook, dat ze het heft in eigen handen nemen in plaats van te wachten tot gemeentebesturen ingrijpen. Dat maakt de samenleving kleurrijker en warmer. Hoe breder het gamma en de diversiteit aan thema’s, hoe beter. En dan is het middenveld een goede barometer. Want je navigatietoestellen moeten veel breder zijn dan de bubbel waarin media en politici zitten. En een van die

navigatietoestellen in het dashboard is het sociaal-cultureel middenveld. Armoede bijvoorbeeld is ook een thema dat erg leeft.”

“De navigatietoestellen van een samenleving moeten veel breder zijn dan de bubbel van politiek en media”

TARIK FRAIHI

We merken nochtans dat het voor onze organisaties niet gemakkelijk is om greep te krijgen op dat maatschappelijk debat. De standpunten zijn verhard. Wanneer ze met feitelijk onderbouwde dossiers komen, zijn de nieuwe media niet altijd de meest geschikte vorm om die boodschap te verspreiden. Hoe doe je dat, de wereld veranderen tegen een stroom van populisme – alle vormen van populisme – in, zonder mee te gaan in de polarisering?

Tarik Fraihi: “Polarisering is niet altijd slecht. Via conflict raak je vooruit. Er is wel een aantal verontrustende maatschappelijke tendensen, zoals die verharding en het egoïsme. Opportunisme is bijna een deugd geworden. ‘Ikke ikke ikke’: dat credo leeft in deze samenleving. Het sociaal-culturele veld moet een tegenboodschap lanceren, mensen doen inzien dat je door samen te werken en solidair te zijn veel meer bereikt dan door alleen aan je eigenbelang te denken of door in je eigen hoekje via Facebook je gal te spuwen.”

Sammy Mahdi: “Ik geloof minder in polarisering. Misschien ben ik naïef, maar ik ben ervan overtuigd dat je mensen altijd kunt samenbrengen, ook lijken ze het in het begin totaal oneens te zijn. Als het gaat over luchtkwaliteit bijvoorbeeld, kan je het radicale standpunt innemen dat de auto weg moet. Of je kan mensen duidelijk maken dat hun keuzes impact hebben. Zet bijvoorbeeld op elke hoek van de straat een meter die in realtime aangeeft hoe het met de luchtkwaliteit gesteld is. Als je werkt aan bewustzijn, kan je mensen meekrijgen die in het begin nog geen centimeter bewogen. In een samenleving die alsmaar meer polariseert, moet er een manier zijn om iedereen samen te brengen. Het middenveld moet daarbij, net zoals politieke partijen overigens, nadenken over de manier waarop het communiceert. In deze samenleving draait veel om emoties overbrengen. Een filmpje van dertig seconden heeft meer impact dan een krachtige tekst. We kunnen in deze beeldcultuur niet blijven werken zoals we altijd gedaan hebben. Ik zie bijvoorbeeld hoe, zeker vanuit rechtse en extreemrechtse hoek, daar goed wordt op ingespeeld door memes en cartoons te gebruiken die jongeren aanspreken, en die hen onbewust meenemen in een bepaald gedachtegoed.”

De kracht van onze boodschap zijn verhalen. De verhalen van de mensen wier leven verandert door het sociaal-cultureel werk, door wat ze er meemaken en leren. Dat werkt op sociale media en dat spelen we uit. Maar dat is het

tegenovergestelde van wat extreem-rechts doet met zijn memes. Dat gaat niet over het individu, dat gaat over allemaal hetzelfde doen en hetzelfde doorsturen, dat gaat over het groepsgevoel.

Sammy Mahdi: "Dat is de vraag: hoe krijg je dat groepsgevoel erin?"

Tarik Fraihi: "Ik zou polarisering niet problematiseren. Polarisering is inherent aan een democratie. Democratie is net op een beschaafde en georganiseerde manier van mening verschillen."

Als je op een beschaafde manier van mening verschilt en je gaat daarover in debat, is er geen probleem. Het probleem ontstaat wanneer links vindt dat het niet meer naar rechts moet luisteren, alleen omdat het rechts is, en omgekeerd.

Tarik Fraihi: "Maar dat was in de verzuilde samenleving van vroeger nog erger. De segregatie was toen veel groter. Nu is de vermenging veel sterker. Wij zijn sociale wezens. Wij zijn sowieso met elkaar verbonden. Als er een aantal zaken scherp of simplistisch wordt gesteld, als een aantal tendensen in de samenleving ons verontrust, moeten we daar niet bang van zijn en ze niet van tafel vegen. Je kan dat ombuigen. Dat is de flexibiliteit en de kracht van een democratische rechtstaat. En middenveldorganisaties hebben ook daar een belangrijke rol. Om als zaken heel zwart-wit worden voorgesteld de juiste nuance aan te brengen, de juiste vragen te stellen en de juiste oplossingen te bieden, in plaats van het verhaal te negeren

omdat het polariseert. Radicalisering bijvoorbeeld is zo'n containerbegrip geworden waarop verkrampt wordt gereageerd. Radicalisme kan heel gezond zijn in een samenleving. Zonder radicalen had België niet bestaan, zonder radicalen hadden we geen sociale zekerheid. De standpunten over milieu en klimaat zoals de kilometerheffing die vandaag hip zijn, waren tien jaar geleden nog radicaal. Radicale ideeën brengen mensen in beweging en dat is goed. Het middenveld moet radicale ideeën op tafel leggen. Zodra we in onze schulp kruipen en aarzelen om iets op de agenda te zetten om niet de N-VA of Vlaams Belang in de kaart te spelen, wordt het ongezond. En als er daarvoor conflict of meningsverschil of debat is, goed! Hoe harder Francken vluchtelingen aanpakt, hoe groter de solidariteit op het terrein. Zonder die druk van onderuit, zonder die druk van het middenveld, ga je heel weinig dingen in beweging zetten."

"Alle lokale politici willen nu met verenigingen op de foto. Laat dat niet gebeuren zonder daar iets aan te koppelen"

SAMMY MAHDI

Sammy Mahdi: "Ja, een aantal organisaties heeft over klimaat radicale standpunten vertolkt en die zijn nu mainstream geworden. Maar dat heeft volgens mij veel meer te maken met de wetenschappelijke bewijzen die er nu zijn, en met de

mondiale erkenning van dit probleem. Andere kwesties zijn ook mainstream geworden zonder die rol van het middenveld. Wie dertig jaar geleden had gezegd dat het idee van push-backs en hot spots in Noord-Afrika mainstream zou zijn, zou je voor gek hebben verklaard. De polarisering is intrinsiek aanwezig in de samenleving. Ik denk dat de rol van het sociaal-cultureel middenveld erin bestaat om die polarisering niet nog te voeden maar mensen proberen samen te brengen en op een positieve manier oplossingen te zoeken."

Tarik Fraihi: "Maar je hebt het middenveld nodig om de bevolking bewust te maken. Dat bewustzijnsproces heeft de milieubeweging in gang gezet. Je hebt nu inderdaad rechtse ideeën, bijvoorbeeld over migratie, die mainstream worden. Maar het is dan opnieuw aan dat middenveld om dat bewustzijn in gang te zetten en mensen duidelijk te maken dat we niet overspoeld worden door migranten en vluchtelingen. Dat is een traag en moeizaam proces, maar dat maakt de democratie net zo mooi. Dat je van mening kan verschillen."

Wat jullie zeggen is niet per se tegengesteld. Het sociaal-cultureel volwassenenwerk doet beide: tegen de schenen van het bestel schoppen tot een idee mainstream wordt, maar ook die radicale ideeën vertalen naar de leefwereld van mensen en op basis daarvan verbinding zoeken tussen verschillende meningen. Voelen jullie bij Groen en CD&V druk vanuit het middenveld?

“Als een aantal tendensen in de samenleving ons verontrust moeten we niet bang zijn en ze van tafel vegen. Je kan ze ombuigen”

TARIK FRAIHI

Hebben jullie vaak contacten?

Kaarten ze thema's direct bij jullie aan?

Tarik Fraihi: “We hebben geregeld contacten met middenveldorganisaties. Zij inspireren ons, zij kunnen ons ideeën aanreiken, wij kunnen onze ideeën toetsen. Wij kunnen niet altijd terugvallen op oude zuilorganisaties zoals de klassieke partijen, maar wel op een heel aantal nieuwe sociale bewegingen, zoals de milieubeweging, de derdewereldbeweging, de vredesbeweging.”

Sammy Mahdi: “Wij hebben die contacten inderdaad via beweging.net. Maar wij zijn ook een politieke partij waarin iedereen een gigantisch sociaal engagement opneemt. Veel CD&V-leden zijn, in verschillende gradaties, actief in vele andere verenigingen. Van daaruit nemen we ook veel informatie mee naar onze partij. Op lokaal vlak is die wisselwerking nog sterker. Ik merk dat wanneer ik als nationaal jongeren voorzitter nieuwe jongeren mag presenteren in een lokale afdeling. Het gaat altijd om hetzelfde type: jongeren die in tienduizend verenigingen zitten en die nog durven te denken dat ze de wereld kunnen veranderen. Dat is mooi om zien. Dat is heel rijk voor een partij, omdat zij hun voelsprietten overal in de hele gemeente hebben.”

Verwondering is belangrijk voor het sociaal-cultureel volwassenenwerk. Daarmee begint vaak verandering. Wanneer zijn jullie nog verwonderd geweest?

Fraihi: “Dat gebeurt wel vaak. Bijvoorbeeld toen er bij mij in de

streek een benefiet werd georganiseerd voor vluchtelingen en er bijna 1.000 mensen naar dat eefestijn zijn gekomen. Wat me ook kan verwonderen en blij maken is de solidariteit in het Maximiliaanpark en elders. Maar ook de acties rond luchtkwaliteit van Klimaatzaak of Café Filtré. Dat kan mij wel raken en sterk ontroeren. Er zijn toch nog goede mensen op de wereld, denk ik dan.”

Sammy Mahdi: “Ik ben een nuchter mens. Maar omdat ik zo nuchter in het leven sta, zie ik af en toe dingen gebeuren die me dan toch verwonderen. De Curieuzeneuzenactie bijvoorbeeld. Bij ons in Vilvoorde had ik niet gedacht dat er veel mensen aan zouden meedoen. Een dag later zag ik overal in de wijk borden van Curieuzeneuzen staan. Ook bij mensen van wie je dat niet verwachtte. Ik ben wel vaker verwonderd. Onder de brug in Vilvoorde zag ik onlangs een aantal jonge gasten vissen. Gasten van wie je nooit zou denken dat die vissen tof zouden vinden. Bleek dat een ‘grote broer’, een voorbeeldfiguur in de wijk, een vislijn had die ze mochten lenen. Het gaf hun iets te doen. Ik was verbaasd over het feit dat ze iets *cool* vonden dat op het eerste gezicht niet sexy is. Het is leuk om te zien hoe je die jongeren met iets kleins in beweging kan krijgen.”

→ Vragen of reacties?

hannes@defederatie.org

liesbeth@defederatie.org